

De la Petita Rússia al Gran Germà

Costa de trobar un municipi amb tantes irregularitats per quilòmetre quadrat.

La Nucia, població de la Marina Baixa limítrofa amb Benidorm, s'ha fet famosa per la relació estreta que la trama 'Gürtel' va teixir amb qui n'és l'alcalde des del 2001, Bernabé Cano, del Partit Popular, que governa amb mà de ferro, odia la crítica i ha dividit el poble en dos.

EL TEMPS us relata com s'hi viu, a vegades a través de persones que han demanat l'anonimat per temor de represàlies. "Aquest és el lloc amb més torticoli d'Espanya", diuen sobre la por de criticar Cano al carrer.

■ És un reportatge de Víctor Maceda

De la Nucia, en deien *la Petite Rússia*. Era una població menuda, a vuit quilòmetres de Benidorm, que principalment vivia de la taronja. Però hi va arrelar encara més l'esperit anarcoide, fins al punt que els nuclis podien presumir de la seu de la CNT més important de les comarques alacantines. Per això van haver de suportar tanta repressió a la postguerra. Per això el poble passà de tenir 2.300 habitants, el 1930, a tenir-ne 1.700 deu anys després.

Avui supera els 17.000, més de la meitat dels quals arribats l'última dècada. I, d'alguna manera, hi perviu l'anarquis-

me. L'alcalde, Bernabé Cano, governa amb majoria absoluta des del 2001 i fa i desfà com li ve de gust. Sembla no haver-hi lleis. S'hi ha instaurat una oligarquia que —com a la Rússia actual— fa negoci amb els béns públics. L'històric local de la CNT, conegut com *el Sindicat*, ha mutat en l'escenari on Cano —a l'estil Lenin— adoctrina els seus, els diu qui és el bo i qui és el dolent, a la Nucia.

Un municipi que ha experimentat una evolució paral·lela a la de tot l'interior la Marina Baixa. Els anys 60, a recer de l'esclat turístic de Benidorm, hi van sorgir els primers bungalows. Els 250 metres d'altura sobre el nivell de la mar atorguen a la Nucia unes temperatures benignes i prou separació d'aquell nucli urbà sempre atapeït de gent. Als peus del tossal de Ponotx s'estenen els 21 quilòmetres quadrats del terme nucier, en què es destaca el secà i on ja resten pocs tarongers. Qui encara els conrea, ho fa per pur sentimentalisme.

Com que mai no hi ha hagut una indústria fecunda i com que els camps tan sols garantien la supervivència, alguns feien les maletes i se n'anaven transitòriament: ara a Algèria, *al moro*, ara a la Ribera, a *fer l'arròs*. Amb aquells diners extra, i amb la venda del bancalet a l'alemany de torn —la primera urbanització, Panorama, data d'aleshores—, molts van arreglar sa casa. Els més afortunats, treballaren a la dels nousvinguts: de jardiner o de dona de fer feines, per exemple.

Els 70 va arribar la segona reconversió de la vila. Continuava la venda de terrenys a gent forana, transaccions que no et feien ric i per les quals et pegaves cabotades, al cap de cinc anys: "Em van enganyar! Allò que vaig vendre per cinc, ara en val vint!" Els ho havien advertit: "Us heu venut per uns pocs diners, heu perdut la vostra terra i us havíeu pensat que seríeu rics!" En acabar la dècada ja hi havia una dotzena d'urbanitzacions. Avui n'hi ha 79, i, com una conseqüència directa, són majoria els residents d'allí que no els del nucli antic, on tothom es coneix i encara es conserva ben viu un català dolç. Els 8.000 estrangers no sovintegen els carrers antics, tret del diumenge al matí, quan s'hi fa un mercat a què acudeixen molts curiosos.

El mercat ha substituït el vell centre de reunió que fou el bar La Pista, situat

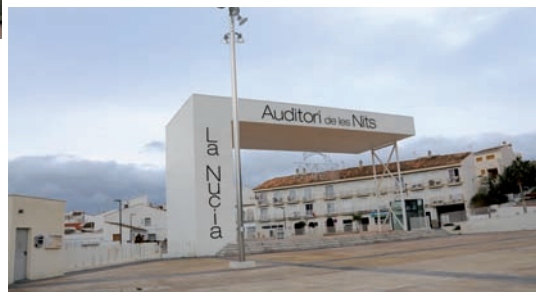
al bell mig de la població i en què feien cinema a l'estiu i teatre a l'hivern. Era, també, on tothom es reunia després de les jornades electorals a comentar la jugada. Vencedors i perdedors en parlaven de manera relaxada i es convidaven mútuament. Eren els temps en què hi havia un únic col·legi electoral. Ara n'hi ha 21, cosa que permet una anàlisi detallada del vot a cada carrer, a cada casa.

Les primeres eleccions democràtiques, l'any 1979, van fer alcalde Camilo Cano, pare de l'actual batlle. Havia estat l'últim alcalde franquista de la Nucia, gràcies al nomenament com a procurador del seu antecessor, i va resultar escollit sota la llista de la UCD. Quatre anys més tard, el 1983, pagà els efectes d'una disputa per la gestió de l'aigua municipal i cedí el testimoni als socialistes, que van regir-hi dotze anys, fins el 1995. Alguns evoquen l'endemà d'aquella derrota de Cano pare i recorden que va convidar tots els nous regidors electes a una paella cuinada —on, si no— a La Pista.

Quan el 1995 el PP pren les regnes de la Nucia, Eduardo Zaplana és investit nou president de la Generalitat Valenciana. Zaplana havia estat, mitjançant una moció de censura, alcalde de Benidorm durant tres anys i mig, temps que va aprofitar al màxim per fer-se conèixer i per crear un nucli de confiança que l'encimbellà al capdamunt d'un PP valencià aleshores atomitzat i desorientat, incapaç de plantar cara a Joan Lerma. Dins aquella ronda de contactes, Zaplana intima amb Camilo Cano, que el 1999 no veurà gens clara la reelecció de Jaime Paco Cano al capdavant del consistori i li recomanarà de canviar el cap de llista. Camilo Cano li suggereix el nom de Diego Such, nucier que havia estat conseller d'Indústria i Comerç, i també d'Ocupació, amb Zaplana. El cap del Consell coneixia de feia temps aquest catedràtic d'economia aplicada i política econòmica. L'esposa de Such tenia una gestoria d'anomenada a Benidorm.

Such —que antigament havia militat al PSP d'Enrique Tierno Galván i també al PSOE— havia decidit d'abandonar el govern valencià, però fa un darrer servei al seu partit i es presenta als comicis municipals. Hi obté el 50% dels vots i situa com a regidor d'Urbanisme qui ja ho era des del 1995, el jove Bernabé Cano, de 32 anys, metge del poble i fill de Camilo

PRATS I CAMPS

A esquerra i dreta, algunes de les obres aixecades en temps de Bernabé Cano: l'auditori de la Mediterrània, la ciutat esportiva que porta el nom de son pare, Camilo Cano, la seu universitària –situada a l'antic col·legi de Sant Rafael–, l'auditori de Les Nits i la regidoria d'Urbanisme, que disposa d'un edifici més gran que no el de l'Ajuntament. Dalt, dues imatges del poble antic, amb les illes de vivants i el vell llavador.

Cano. El 2001, a mitjan mandat i influït per la bona relació que sempre havia tingut amb Cano pare, Such plega definitivament de la política i nomena substituït Cano fill, que, així i tot, no renunciarà a la plaça de metge heretada de son oncle Gabriel. Aleshores, a només 34 anys, pren cos el seu poder omnimode.

Permutes a dojo. El relleu en qüestió significarà un abans i un després a la Nucia. Diego Such ja havia demanat a la Generalitat d'homologar el pla general i de declarar urbanitzable bona part del terme, però la conselleria va negar-s'hi. Bernabé Cano, força més expeditiu, va tirar pel dret i va idear tres plans d'actuació integrada (PAI) que implicaven més de 10.500 habitatges. Són els d'Algar, la Serreta i Pie de Monte. “Us farem fora del poble a bitlletades de 5.000 pessetes!” li van dir, en un soterrar, a un veï recelós amb els PAI. Dos anys abans, quan Bernabé Cano havia accedit al poder, a aquest mateix veï li havien garantit que “per sota de la sèquia mare no construirem ni un pam de terreny”. Paraules

que s'endugué el vent i que sucumbiren davant uns megaprojectes urbanístics, els PAI, que impliquen la cessió entre el 50% i el 83% de la propietat privada per a fer-hi les infraestructures viàries i sufragar els serveis escaients. Cap dels tres no ha vist la llum encara avui, per motius diversos.

Tot i això, Bernabé Cano ja ha cedit milers i milers de metres quadrats de titularitat municipal –i requalificats pel consistori– a un seguit de constructors amics i de grans empreses que, en compensació pels drets de construcció futurs, han erigit tot d'edificis luxosos de manera *gratuïta*: dos auditoris –un d'hivern, el de la Mediterrània, i un d'estiu, el de Les Nits–, la seu universitària de la Universitat d'Alacant a la Marina Baixa, algunes fases de la ciutat esportiva Camilo Cano –amb piscina climatitzada, un pavelló cobert, desenes de pistes de pàdel i un camp de futbol de gespa allà on abans tan sols n'hi havia un de terra–, la remodelació de l'escola infantil, comissaries de policia local, rotondes que regulen el trànsit que va i ve de Benidorm, a més

de vuit centres socials que fan de centre de reunió dels residents de les nombroses urbanitzacions. Permutes a banda, Cano ha captat inversions de la Generalitat en condició de fidel campista dins una comarca fins fa no gaire aclaparadorament zaplanista. El nou centre de salut, el segon col·legi públic o la inauguració del primer institut en són mostres, per bé que també hi compta l'augment demogràfic. I, per acabar-ho d'adobar, ha estrenat obres pactades amb la Generalitat pel seu antecessor: el remodelatge del nucli antic –net i polit com pocs– n'és la bandera.

Hi ha molta diferència entre la Nucia i la resta de poblacions de mida similar. Fins i tot les veïnes Altea i la Vila Joiosa, força més grans, somnien de tenir unes instal·lacions com les d'ací. Són l'enveja de la comarca i un referent del PP: el 2007, Cano va reunir el 72% dels vots. D'aleshores ençà, té catorze regidors, i només tres el PSPV-PSOE i el Bloc, que es presentaren coalitzats. A la part vella el vot és molt dividit, però a les urbanitzacions el PP recull nou de cada deu vots. Són ells, que no trepitgen gaire

el centre del poble, que s'han beneficiat més directament dels bons accessos, dels equipaments de primera i de la instal·lació de l'enllumenat i del clavegueram públics, que no existien en temps dels socialistes. Són ells, que agraeixen mesures com la col·locació de càmeres a la via pública que vetllen per la *seguretat ciutadana*, una idea rebutjada per la delegació del govern espanyol que l'alcalde ha vestit de control del trànsit per tal de poder mantenir-les.

La Nucua és un indret elitista com pocs. L'IBI s'ha multiplicat des que Cano n'és l'alcalde. Qui el 2002 pagava 218 euros, avui en paga 530. Qui abonava 662 euros, ara en paga 2.275. La gent els veu traduïts en obres i no hi posa entrebancs, però les edificacions han comportat cessions de terrenys comunitaris que es pensaven urbanitzables i que resten blocats per la negativa del Tribunal Superior, de la Confederació Hidrogràfica del Xúquer o de la Generalitat i tot. Com reaccionaran ara els empresaris afectats?

En aquest entorn de luxe i excés es mou Cano, afeccionat als cotxes cars i a la roba a mida, com el seu amic Álvaro Pérez, a qui obrí les portes del País Valencià el 2002, a partir de l'organització dels premis a la Llibertat Luis del Olmo. Un alcalde que ha dividit el poble entre bons i dolents –al segon grup també hi ha gent del PP–, que ha enfrontat famílies i que no ha dubtat a pressionar afectes i desafectes. “Aquest és el lloc amb més torticoli d'Espanya”, xiuxiueja un jove. La gent té por de parlar, de dur la contrària, de ser represaliada. “Aquest home ens vol arruïnar la vida, és pitjor que la màfia”, diu portes endins.

Siga com siga, alguns ja naveguen contra corrent. Ha nascut l'associació Veïns de la Nucua, que aplega afectats pel “sectarisme de l'alcalde” i pels PAI gràcies als quals Cano ha construït la seua ciutat ideal. Una vila que ja no trepitja Francisco Camps, un assidu temps enre, quan *l'alcalde d'or*, com el coneixien, era un dels seus pilars al sud. Avui, el president valencià se sent traït i veu en Cano el principi dels seus problemes.

L'alcalde, mentrestant, fa la seua vida particular. Amb els quatre cotxes de gamma alta de què disposa va i torna cada dia d'Altea –on viu– a la Nucua. I quan topa amb algú que sap que no el vota, rumia de quina manera pot fer-li mal.

Un metge especialista en operacions tèrboles

SINDICATURA DE GREUGES

Fill de l'alcalde i nebot del metge de la Nucua, l'ambiciós Bernabé Cano no podia ser menys que cap d'ells, i ha continuat la nissaga a l'ajuntament i al consultori municipal. Té un tarannà autoritari i no accepta consells.

Ni astronauta ni policia ni futbolista ni bomber. Bernabé Cano sempre proclamà que volia ser metge, com l'oncle Gabriel, i s'hi dedicà a fons. Els pares treballaven de professors a l'escola de la Nucua on va graduar-se, i la mare, Ángela García, sempre n'era la tutora. No calia, perquè *Berna* fou un estudiant disciplinat. “Tot un líder, amb les idees ben clares”, recorda un company de classe. “Era molt i molt competitiu”, confirma un amic de la penya L'Aixeta.

El progenitor, Camilo Cano, provenia d'Alcoi. Passava els estius amb els pares

a la Nucua, on es traslladà a viure encara jove, cap als 25. Festejà amb Ángela García, dels *Miquelàngel*, filla d'una família acomodada que posseïa un comerç de queviures, cosa que els va fer prosperar econòmicament durant la postguerra. En ocasions, cobraven en espècie: “Açò, açò i açò altre pel bancalet d'allà baix.”

Les possibilitats econòmiques els haurien permès d'enviar el seu fill Bernabé a Suïssa perquè hi fera un màster de medicina. Li ho van suggerir, però ell no ho volia. Covava un altre somni, i era ser l'alcalde, com el pare.